

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА

на тему:

**«МИТНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В УКРАЇНІ: СУТНІСТЬ,
СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМКИ ПРОТИДІЇ»**

Виконав

студент групи ФМОм-12

Шамро Р.С

Керівник: викл. Титор В.Й.

м.Тернопіль - 2016рік

ЗМІСТ

Вступ	3
1. Митні правопорушення: сутність, види та ознаки.....	5
2. Аналіз діяльності митних органів в контексті протидії митним правопорушенням в Україні.....	20
3. Шляхи запобігання порушенню митних правил та контрабанді при переміщенні через митний кордон товарів.....	31
Висновки.....	39
Список використаних джерел.....	41

ВСТУП

Проблема правопорушень та боротьби з ними становить одну з найголовніших проблем будь-якої держави за всі часи її існування. Життя суспільства завжди регламентоване низкою правових норм та законів, призначених забезпечувати нормальне функціонування держави.

Одними із правопорушень є правопорушення у митній сфері, тобто при перетині кордону з товарами, транспортними засобами чи іншим чином. Відповідно до вимог Митного кодексу України одним з головних завдань митних органів якраз і є запобігання та боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил, що знаходить свій прояв у постійно здійснюваних заходах щодо виявлення, розкриття та припинення таких правопорушень. Добре усвідомлюючи, що незаконне переміщення товарів, валюти, історичних і культурних цінностей та інших предметів через митний кордон України набуває характеру соціального явища, митні органи постійно тримають в полі зору проблеми вдосконалення, пошуку нових, ефективних форм і методів діяльності оперативного складу митних установ, направлених на упередження, виявлення і припинення контрабанди та порушень митних правил. Доскональне вивчення системи митних правопорушень, є на сучасному етапі актуальним для представників митних органів.

Мета даної роботи полягає у дослідженні сутності митних правопорушень та вітчизняної практики діяльності митних органів в контексті запобігання контрабанді та боротьби з порушеннями митних правил для виокремлення основних напрямів щодо удосконалення протидії правопорушенням при переміщенні через митний кордон України товарів та транспортних засобів.

Відповідно до поставленої мети, виникає необхідність вирішення ряду завдань

- визначити сутність понять митні, їх види та ознаки;
- дослідити стан боротьби митних органів із порушеннями митних правил та контрабандою в Україні;

- знайти шляхи запобігання порушенню митних правил та контрабанді при переміщенні через митний кордон товарів.

Об'єктом дослідження є правопорушення, які вчиняються при переміщенні товарів та транспортних засобів через митний кордон України та їм запобігання і протидія.

Предметом курсової роботи є діяльність митних органів щодо ефективної протидії у попередженні митних правопорушень.

Питання порушення митних правил та контрабанди в Україні досліджували вчені А. А. Дубініна, В.О.Глушкова, І. Г. Бережнюк, П. В. Дзюбенко, Власюк О.С, Т. М. Мельник, К. І. Новікова та інші, котрі, зокрема, з'ясували поняття, мету, механізм та природу порушення митних правил та контрабанди.

В роботі вивчено теоретичну основу митних правопорушень та контрабанди, оцінку стану боротьби із ними та проблеми та перспективи вдосконалення.

1. МИТНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: СУТНІСТЬ, ВИДИ ТА ОЗНАКИ

У юридичній літературі, правопорушення визначається як протиправне, винне, соціально шкідливе діяння (дія чи бездіяльність) деліктоздатної особи, що зумовлює юридично визначені негативні наслідки для правопорушника [21, с.61]. тобто, правопорушення — це винна дія або бездіяльність особи, яка порушує встановлені норми права, завдає шкоди й спричиняє юридичну відповідальність.

Розрізняють різні види правопорушень [21, с.63]

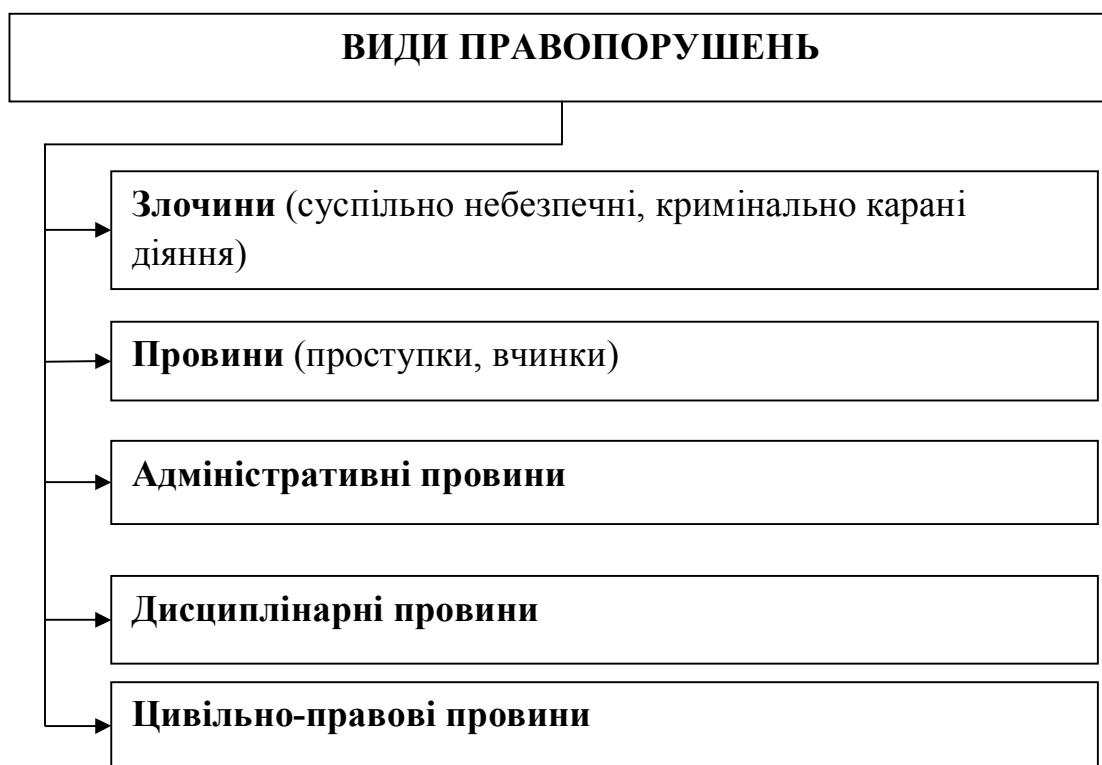

Рис. 1.1. Види правопорушень

Примітка. Побудовано автором на основі [21, с.63]

Злочини (суспільно небезпечні, кримінально карані діяння). Юридичним вираженням особливої суспільної небезпеки злочинів є їх заборона кримінальним законом і застосування за їх вчинення кримінального покарання. У кримінальному законодавстві наведено вичерпний перелік злочинів. Злочинами визнаються лише ті діяння, що порушують заборони, встановлені Кримінальним кодексом.

Провини (проступки, вчинки) – правопорушення не настільки небезпечні, відповідальність за які передбачена іншими галузями законодавства.

Адміністративні провини – правопорушення, які посягають на суспільні відносини, пов'язані зі здійсненням державного управління; на громадський або державний порядок; регулюються нормами адміністративного, фінансового, аграрного та інших галузей права.

Дисциплінарні провини – у сфері трудових, службових відносин, шкодять порядку діяльності трудових колективів, порушують трудову дисципліну та ін.

Цивільно-правові провини – здійснюються у сфері майнових і певних немайнових відносин (наприклад майнові збитки потерпілої сторони). На відміну від злочинів - не мають вичерпного переліку у законодавстві, а їх юридичні наслідки охоплюють значною мірою правовідновлюючі заходи.

Як певне діяння будь-яке правопорушення має ряд ознак (рис. 1.2).

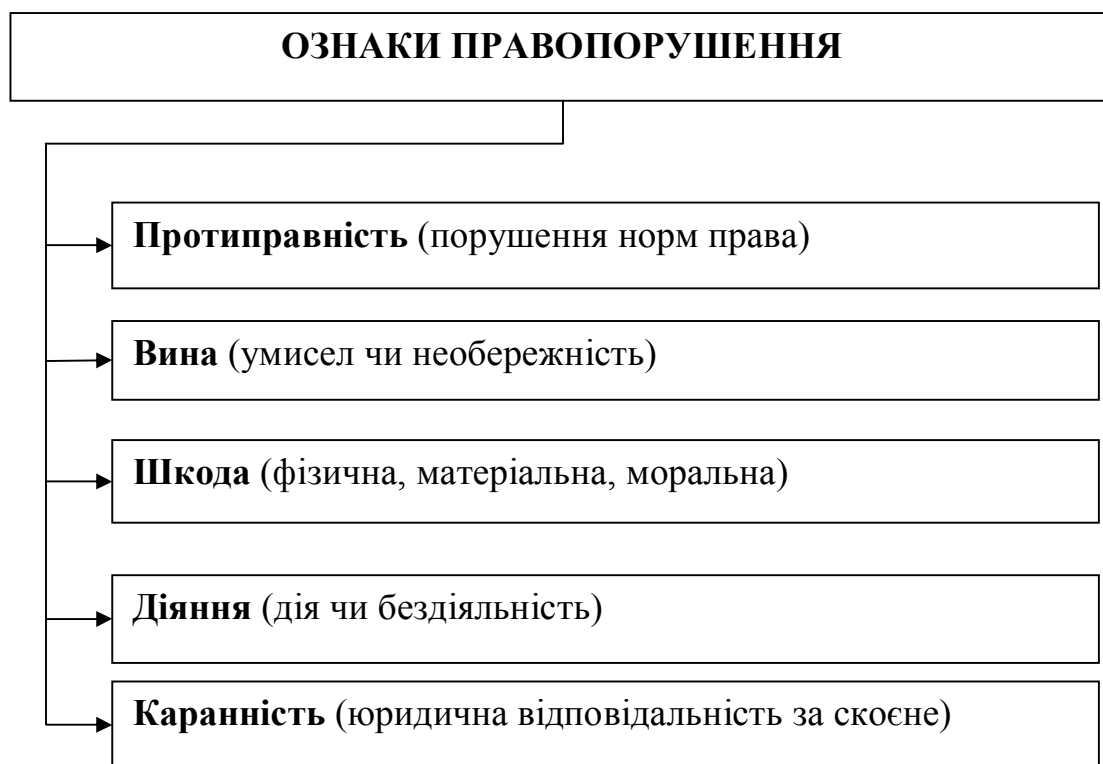

Рис. 1.2. Ознаки правопорушення

Примітка. Побудовано автором на основі [21, с.61-62]

Із слова "правопорушення" випливає перша та основна ознака — порушення певних правових норм. Якщо дії особи не регулюються нормами права, не заборонені ними, тоді не йдеться про правопорушення

Обов'язковою ознакою правопорушення є вина того, хто його скоїв. Вина може бути умисною, коли особа діє свідомо, порушуючи закон, або з необережності. За психологічними ознаками правопорушення як вчинок завжди має свідомо-вольовий характер, тобто здійснюється під контролем волі і свідомості суб'єкта. Правопорушенням є лише те діяння, яке вчиняється як результат прояву усвідомленої волі особи і вчинене з її вини (душевнхворий не усвідомлює наслідків).

За своїм соціальним значенням протиправна поведінка (правопорушення) соціально шкідлива, тобто спричиняє чи може спричинити шкоду нормальним суспільним відносинам, правам, свободам, законним інтересам суб'єктів. Ця шкода може бути різною залежно від наслідків протиправного діяння, його соціальної оцінки (матеріальною і моральною, значною і незначною).

Зовнішня (об'єктивна) характеристика правопорушення полягає в тому, що воно завжди є діянням суб'єкта (дія чи бездіяльність), яке з юридичного погляду виражається:

- 1) у невиконанні суб'єктом своїх обов'язків, що випливають з договору чи закону;
- 2) у недотриманні заборон, установлених правовими нормами;
- 3) у зловживанні суб'єкта своїми правами, створенні будь-яких перепон для використання своїх прав іншими суб'єктами (наприклад, правомочностей власника стосовно володіння, користування, розпорядження своїм майном) тощо.

Різноманітні наміри, думки з приводу вчинення правопорушень не є правопорушеннями і вважаються юридично нейтральними, поки вони не проявилися як конкретні протиправні вчинки (діяння) суб'єктів;

Контролюючі можливості держави полягають у тому, що вона може притягнути до юридичної відповідальності за правопорушення з метою

поновлення порушених прав суб'єктів з наступним покаранням правопорушника. Слід враховувати, що правопорушення можливе лише тоді, коли воно вчинене деліктоздатним суб'єктом, тобто суб'єктом, здатним згідно із законом самостійно нести юридичну відповідальність за власні винні протиправні діяння.

Юридична відповідальність - це закріплений у законодавстві і забезпечений державою юридичний обов'язок правопорушника зазнати примусового позбавлення певних цінностей, що йому належали, перенести несприятливі наслідки. [21, с.65]

Залежно від виду правопорушення і способу покладення відповідальності розрізняються [21, с.66-67]:

Кримінальна відповідальність - покладається за злочин і лише судом у вигляді кримінального покарання.

Адміністративна відповідальність - за адміністративні правопорушення, покладається різними адміністративними органами у вигляді арешту, штрафу, позбавлення спеціального права тощо.

Дисциплінарна відповідальність - за дисциплінарні проступки у межах службової діяльності, яка накладається начальником, у підпорядкуванні якого знаходиться правопорушник.

Цивільно-правова відповідальність - покладається за цивільно-правові позадоговірні порушення, які завдають матеріальні збитки або моральну шкоду потерпілому, а також за порушення договірних обов'язків (пеня, штраф, відшкодування збитків). Будується на принципі еквівалентності, повного відшкодування збитків, покладається судовими органами або добровільно реалізується самим порушником: добровільно сплачується пеня, відшкодовується шкода.

Матеріальна відповідальність працівників настає за матеріальну шкоду, завдану підприємству, установі при виконанні службових, трудових обов'язків, має обмежений характер.

Таким чином, протиправна поведінка може бути визнана правопорушенням, якщо вона є: діянням (дія чи бездіяльність); протиправною; винною; соціально шкідливою (небезпечною); караною.

Виходячи із вищенаведеної загальної інформації щодо поняття, ознак та видів правопорушень, а також юридичної відповідальності за їх скоєння можна стверджувати, що правопорушення в сфері правових відносин при здійсненні митної справи – це протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, які посягають на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок правового регулювання переміщення через митний кордон і за яку міжнародними та національними нормами права передбачено юридичну відповідальність.

Міжнародна конвенція про адміністративну взаємодопомогу у сфері митних відносин митне правопорушення трактує як будь-яке порушення або спробу порушення митного законодавства. [19]

Відповідно до вимог митних правил суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності несуть відповідальність за їх порушення. Дані дії можуть класифікуватись митними органами у двох напрямках:

- як кримінальна відповідальність – контрабанда;
- як адміністративна відповідальність – порушення митних правил (ПМП).

Порушення митних правил відносяться до категорії адміністративних правопорушень. Згідно з статтею 9 Кодексу України про адміністративні правопорушення, адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законодавством передбачено адміністративну відповідальність [15].

Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені Митним кодексом України (МКУ) та Кодексом України про адміністративні правопорушення, настає, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за

собою відповідно до чинного законодавства кримінальної відповідальності.

Ознаки адміністративного правопорушення наведено на рис. 1.3.

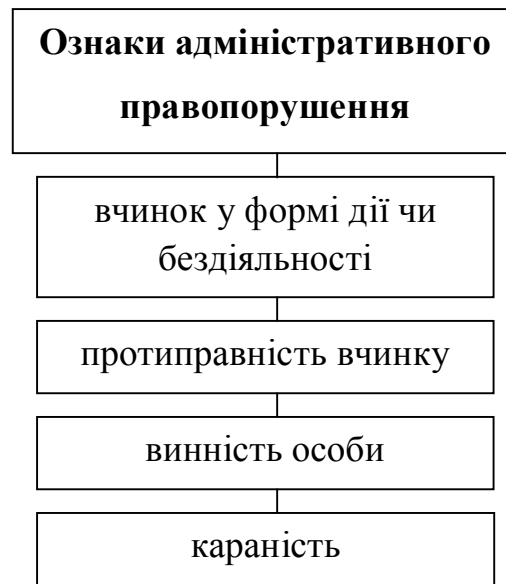

Рис. 1.3. Ознаки адміністративного правопорушення

Примітка. Складено автором на основі [15].

Відповідно до статті 458 Митного кодексу України порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений МКУ та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи, і за які МКУ передбачена адміністративна відповідальність [18].

Кожне правопорушення, чи воно адміністративне (проступок), чи кримінальне (злочин), складається з чотирьох елементів: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона.

З'ясувавши поняття складу адміністративного правопорушення загалом, розглянемо склад адміністративного правопорушення як митного (рис.1.4).

Рис. 1.4. Структура митного правопорушення

Примітка. Складено автором на основі [15; 18].

Відповідальність за порушення митних правил – це специфічне реагування держави на порушення митних правил, що полягає в застосуванні стягнення до суб'єкта порушення митного законодавства.

Адміністративна відповідальність за правопорушення настає, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до чинного законодавства кримінальної відповідальності. Адміністративні стягнення здійснюють моральний або матеріальний вплив на правопорушника.

Норми, що встановлюють відповідальність за порушення митних правил, містяться в Митному кодексі України, а саме в розділі XVIII: “Порушення митних правил і відповідальність за них. Відповідальність осіб, які беруть участь у провадженні в справах про порушення митних правил” та розділі XIX “Провадження у справах про порушення митних правил” [18].

Оскільки порушення митних правил є адміністративним

правопорушенням, то у випадку, якщо при провадженні в справах про порушення митних правил виникають питання, що не врегульовані Митним кодексом, слід керуватися нормами Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Стаття 459 Митного кодексу України зазначає, що суб'єктами відповідальності за порушення митних правил можуть бути громадяни, які на момент вчинення такого правопорушення досягли 16-річного віку, а також посадові особи підприємств [18]. Громадянами є фізичні особи: громадяни України, іноземці, особи без громадянства.

Під поняттям «посадові особи підприємств» слід розуміти керівників та інших працівників цих підприємств (як резидентів, так і нерезидентів), які в силу постійно або тимчасово виконуваних ними трудових (службових) обов'язків відповідають за виконання вимог, установлених Митним кодексом України, законами й іншими нормативно-правовими актами України, а також міжнародними договорами України з питань митної справи, укладеними в установленому законом порядку [18].

Іноземці й особи без громадянства, які перебувають на території України, підлягають притягненню до відповідальності за порушення митних правил на тих же підставах, що й громадяни України.

У разі виявлення у порядку, встановленому Митним кодексом України, фактів переміщення через митний кордон України особами, які користуються імунітетом від адміністративної юрисдикції України, товарів з порушеннями митного законодавства, такі товари, якщо вони є предметами цих правопорушень, не підлягають пропуску через митний кордон України й передаються для зберігання митному органу до вирішення питання про відповідальність зазначених осіб дипломатичним шляхом.

Не є порушенням митних правил дія, яка хоч і визначається Митним кодексом України як така, але вчинена в стані крайньої необхідності, тобто з метою усунення небезпеки, яка загрожує державному або громадському порядку, власності, правам і свободам громадян, установленому порядку

управління, якщо ця небезпека за існуючих обставин не могла бути усунута іншими засобами, та якщо заподіяна шкода є менш значною, ніж відвернена шкода.

Якщо правопорушення є малозначним, посадова особа, уповноважена розглядати справу, на підставі статті 6 Кодексу України про адміністративні правопорушення, може звільнити порушника від адміністративної відповідальності й обмежитись усним зауваженням [15].

Питання щодо визначення порушення митних правил малозначним вирішується уповноваженим органом (посадовою особою) у кожному конкретному випадку, враховуючи те, що малозначним правопорушенням є дія або бездіяльність, яка не завдає або не може завдати будь-якої значної шкоди державному або громадському порядку, власності, правам і свободам громадян, встановленому порядку управління.

Розглянемо види стягнень, що накладаються на осіб, що вчинили порушення митних правил. На рис. 1.5. зазначено види стягнень, що передбачені у статті 461 Митного кодексу України [18].

Розглянемо кожний із видів стягнення.

Попередження як стягнення за порушення митних правил, є офіційним попередженням правопорушника стосовно недопустимості таких діянь у майбутньому. Рішення про попередження приймається керівником митного органу або його заступником у формі постанови про накладення адміністративного стягнення відповідно до статті 391 Митного кодексу України. Постанова оголошується правопорушникові. Який саме із заступників керівника митного органу накладає стягнення, кодексом не вказано, але, як правило, цією особою є начальник служби боротьби з контрабандою та митної варті [18].

Штраф є грошовим стягненням, що накладається на осіб за порушення митних правил у випадках і межах, установлених Митним кодексом України.

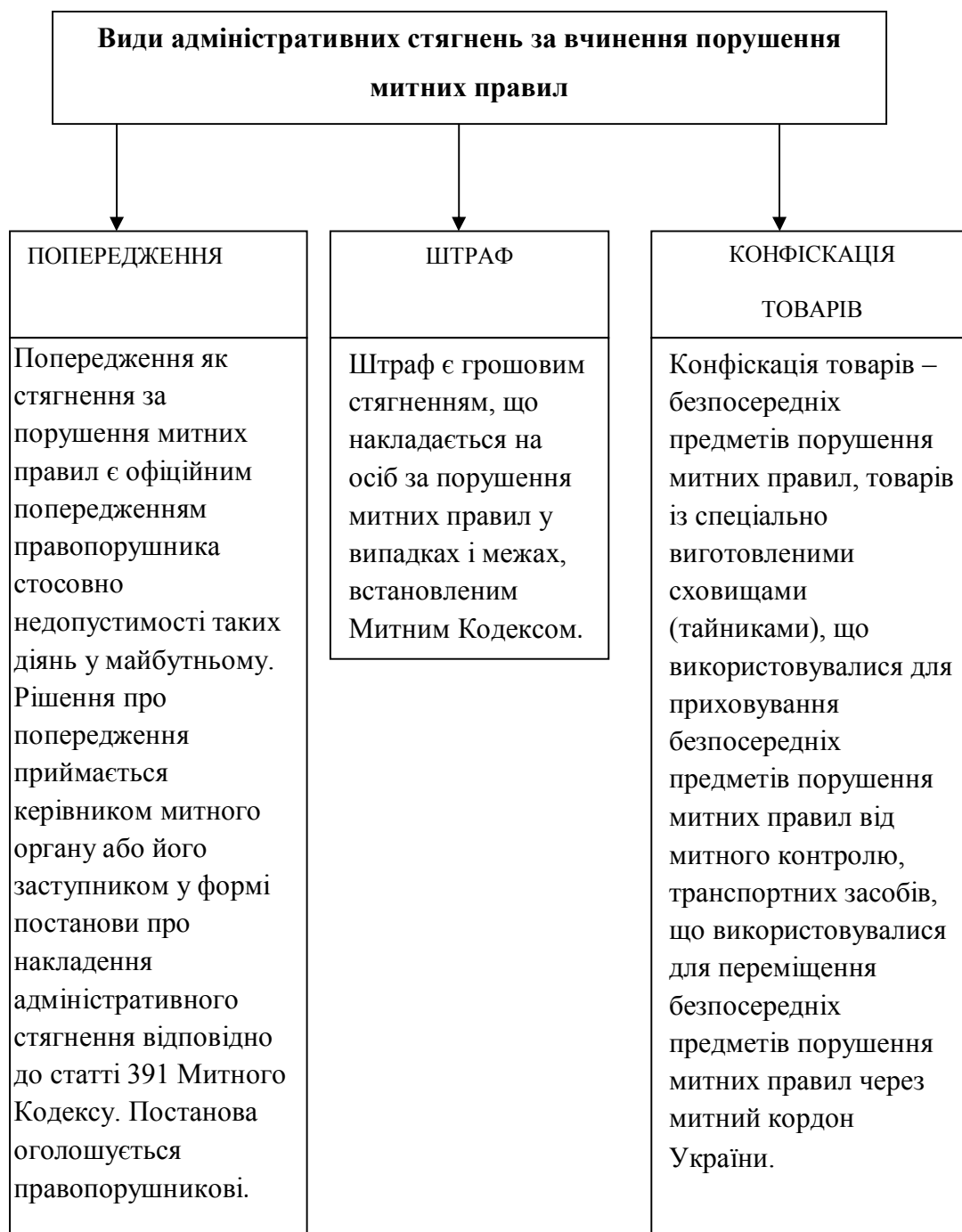

Рис. 1.5. Види адміністративних стягнень.

Примітка. Складено автором на основі [18].

Адміністративні стягнення у вигляді попередження, штрафу можуть бути накладені не пізніше, як через два місяці з дня вчинення правопорушення, а при триваючому правопорушенні – протягом двох місяців з дня його виявлення.

Триваючими слід визнавати такі порушення митних правил, що характеризуються безперервністю їх учинення протягом певного часу. Такі

порушення митних правил тривають доти, доки їх не буде виявлено або припинено самим правопорушником.

Триваючими правопорушеннями залежно від обставин учинення можуть визнаватись такі порушення митних правил [29,с.85]:

- неправомірні операції з товарами, транспортними засобами, що перебувають під митним контролем, зміна їх стану, користування та розпорядження ними;
- вантажні та інші операції, що проводяться без дозволу митного органу;
- порушення порядку зберігання товарів на митних ліцензійних складах та здійснення операцій з цими товарами;
- порушення зобов'язання про транзит;
- зберігання, перевезення чи придбання товарів, транспортних засобів, ввезених на митну територію України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю;
- використання товарів, стосовно яких надано пільги щодо сплати податків і зборів, в інших цілях;
- дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати податків і зборів або зменшення їх розміру.

У тому разі, коли є відмова в порушенні кримінальної справи або закриття кримінальної справи, але за наявності в діях правопорушника ознак порушення митних правил, стягнення у вигляді попередження, штрафу може бути накладено не пізніше як через місяць з дня прийняття рішення про відмову в порушенні кримінальної справи або про її закриття [18].

Перебіг строку накладення адміністративного стягнення починається з наступного дня після відповідної календарної дати або настання події, з якою пов'язано початок строку. При цьому, строк накладення адміністративного стягнення завершується о 24 годині його останньої доби. Якщо останній день такого строку припадає на вихідний, святковий або інший неробочий день, днем закінчення строку є перший за ним робочий день.

Конфіскація, як стягнення за порушення митних правил, полягає в примусовому вилученні безпосередніх предметів порушення митних правил, товарів зі спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для приховування від митного контролю безпосередніх предметів порушення митних правил, транспортних засобів, що використовувалися для переміщення безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України, і безоплатній передачі їх у власність держави [18]. Конфіскація вказаних предметів, товарів і транспортних засобів застосовується незалежно від того, чи є вони власністю особи, яка вчинила правопорушення. Застосування конфіскації вищезазначених предметів та транспортних засобів, які не є власністю особи, що вчинила правопорушення, є специфічною нормою, яка властива лише для митного права.

Не підлягають конфіскації транспортні засоби, які використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України за визначеними маршрутами та рейсами, що здійснюються відповідно до встановленого розкладу руху на підставі міждержавних (міжвідомчих) угод про транспортне сполучення.

Даний вид стягнення застосовується виключно за рішенням суду у випадках, обсязі й порядку, що визначаються Митним кодексом України.

Серед розглянутих вище видів стягнення - попередження та штраф застосовуються тільки як основний вид стягнення, а конфіскація може застосовуватись, як основний та додатковий. Необхідно зазначити, що застосування додаткового виду стягнення без основного не допускається.

Отже, якщо конфіскація буде додатковим видом стягнення, а штраф основним, і якщо штраф не буде застосовано протягом двох місяців з дня вчинення порушення митних правил, а при триваючому правопорушенні, протягом двох місяців з дня його виявлення чи одного місяця з дня прийняття рішення про закриття кримінальної справи, якщо у діянні є склад адміністративного

правопорушення, то конфіскацію, як додатковий вид стягнення у даному випадку також не можливо застосувати.

Контрабанда – це переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових припасів до неї), а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації [17].

Механізм класифікації дій, які підпадають під визначення «контрабанда», подано на рис. 1.6.

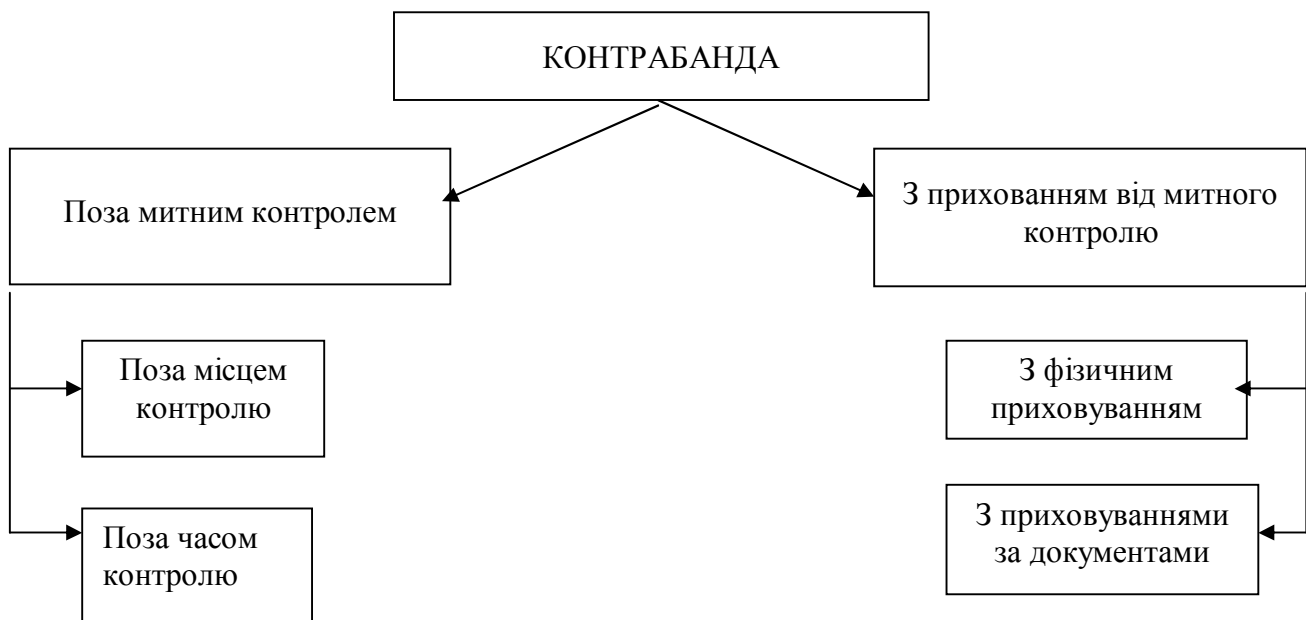

Рис. 1.6. Механізм розпізнавання дій, які підпадають під визначення «контрабанда»

Примітка. Побудовано автором на основі [17]

Згідно з ст.201 Кримінального кодексу України ввезення контрабанди карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років з конфіскацією предметів контрабанди [17].

Якщо контрабанда ввозиться за попередньою змовою групою осіб або особою, раніше судимою за злочин, або службовою особою з використанням

службового становища, - карається позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією предметів контрабанди та з конфіскацією майна [17].

Крім того статтею 305 ККУ переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів також кваліфікується як контрабанда [17].

За вчинення контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів (стаття 305) особа карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років з конфіскацією наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, що були предметом контрабанди.

Якщо ті самі дії, вчинені повторно або за попередньою змовою групою осіб, а також якщо предметом цих дій були особливо небезпечні наркотичні засоби чи психотропні речовини або наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги чи прекурсори або фальсифіковані лікарські засоби у великих розмірах, караються позбавленням волі на строк від восьми до десяти років з конфіскацією наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, що були предметом контрабанди, та з конфіскацією майна.

Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, вчинена організованою групою, а також якщо предметом контрабанди були наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги чи прекурсори або фальсифіковані лікарські засоби в особливо великих розмірах, карається позбавленням волі на строк від десяти до дванадцяти років із конфіскацією наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, що були предметом контрабанди, та з конфіскацією майна [17].

Слід зауважити, що найбільш поширеними порушеннями, пов'язаними з переміщенням товару через митний кордон, є:

- порушення, викликані свідомо неправильним визначенням кількості, якості або митної вартості товару (чимало фірм занижують кількісні, якісні та вартісні показники товару з метою зменшення розміру митних платежів);
- порушення, пов'язані з несумлінним оформленням сертифікатів товару для отримання митних преференцій, які застосовуються до товарів з певних країн;
- фіктивний транзит (порушення, пов'язані з нормою українського законодавства, згідно з якою при транзитному перевезенні товарів через територію України товари звільняються від ввізного мита; на практиці велика кількість товарів, задекларованих як транзит і звільнених від мита, залишаються на території України для реалізації). При малозначності вчиненого порушення службова особа митного органу, що розглядає справу, може звільнити порушника від адміністративної відповідальності.

Чинними Митним кодексом України розділом XVII. "Запобігання та протидія контрабанді" визначаються заходи щодо запобігання та протидії контрабанді, зокрема відповідно до законів України митні органи з метою виявлення джерел і каналів незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, осіб, які беруть участь у цьому, разом з іншими державними органами, що мають право здійснювати оперативно-розшукову діяльність, можуть використовувати метод контрольованої поставки зазначених засобів, речовин і прекурсорів [18].

Поняття "контрольована поставка" вперше було визначено Конвенцією Організації Об'єднаних Націй про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин від 20 грудня 1988 року. Метою проведення контрольованої поставки є вжиття таких заходів, щоб визнати кримінальними злочинами дії осіб, які беруть участь у здійсненні правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

Підставою для здійснення контрольованої поставки є достатня інформація про незаконне переміщення товарів. Фактичні результати контрольованої поставки можуть бути підставою для порушення кримінальної справи і використовуватись у сукупності з іншими доказами по справі.

З метою виявлення та притягнення до відповідальності осіб, причетних до вчинення контрабанди, а також з метою вилучення товарів, щодо яких є підозра в незаконному переміщенні через митний кордон України, переміщення таких товарів може здійснюватися під негласним контролем та оперативним наглядом правоохоронних органів.

Відповідно до Закону "Про оперативно-розшукову діяльність" підрозділи митних органів, які ведуть боротьбу з контрабандою наділені правом здійснювати оперативно-розшукову діяльність пов'язану із пошуком і фіксацією фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, та організацією з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави [9].

У межах своїх повноважень підрозділи митних органів, які ведуть боротьбу з контрабандою зобов'язані вживати необхідних оперативно-розшукових заходів щодо попередження, своєчасного виявлення і припинення злочинів та викриття причин і умов, які сприяють вчиненню злочинів, здійснювати профілактику правопорушень.

2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИХ ОРГАНІВ В КОНТЕКСТІ ПРОТИДІЇ МИТНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ В УКРАЇНІ

Боротьба з контрабандою завжди була та є одним з важливих напрямів митної політики держави. Можна стверджувати, що митні органи України за своєю суттю та структурою є також і правоохоронними органами, оскільки їхня

діяльність спрямована не тільки на контроль і регулювання митних кордонів, а й на здійснення протидії порушенням митного законодавства.

Під час боротьби з митними правопорушеннями митні органи взаємодіють з органами міністерства внутрішніх справ, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України тощо у відповідності до своєї компетенції організовують роботу із взаємодії на основі чинного законодавства, нормативних актів та інструкцій.

Митні органи під час боротьби з ПМП [4,с.7-8]:

- Виявляють шляхи, способи і засоби проникнення на територію України та вивезення за її межі предметів контрабанди, причини та умови, що цьому сприяють.

- Допускають під своїм контролем і за домовленістю з відповідними органами іноземних держав або на підставі міжнародних договорів ввезення в Україну, вивезення з України або транзит через її територію наркотичних засобів та психотропних речовин.

- Організують та проводять у взаємодії з відповідними підрозділами Служби безпеки і міністерства внутрішніх справ України оперативні заходи по запобіганню та припиненню контрабанди.

- Спільно з іншими органами використовують наявні технічні засоби митного контролю (наприклад, рентген апарати у аеропортах і т.д.).

- Приймають від КПП прикордонної служби і підрозділів внутрішніх справ виявлені, затримані або вилучені ними наркотичні засоби, валюту, історичні та культурні цінності, інші предмети, які незаконно переміщувались через кордон, для складення відповідних процесуальних документів (протоколу про порушення митних правил та ін.).

- Спільно з КПП періодично контролюють іноземні та національні судна на зовнішньому рейді з метою попередження та припинення контрабандних операцій.

- Приймаючи участь у міжнародному співробітництві з питань боротьби з контрабандою наркотиків та психотропних речовин, зброї, предметів

культурної та історичної спадщини, узагальнюють та розповсюджують міжнародний досвід.

- Розробляють і видають документи на автотранспортні засоби, що ввозяться на територію України з зазначенням дійсних номерів агрегатів, а також номерних знаків "транзит" замість іноземних.

- Проводять експрес-аналізи наркотичних засобів.

- Інформують відповідні установи Служби безпеки, внутрішніх справ і Державної прикордонної служби про [2, с.19]:

а) факти затримання громадян при спробі незаконного вивезення з України чи ввезення на територію наркотичних засобів, зброї, валюти, автомобілів, предметів культурної та історичної спадщини;

б) суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, щодо яких викрито спробу незаконного вивезення за межі України сировини, матеріальних ресурсів, великих партій промислових товарів та товарів народного вжитку;

в) вилучені під час митного контролю зброю та боєприпаси, вибухові речовини і засоби зв'язку;

г) громадян України, які декілька раз були затримані як порушники митних правил, а також громадян, які виїхали за кордон на автомашині, а повернулися без неї, або на інших автомашині, куплених за кордоном.

Необхідно зазначити, що митні органи України постійно беруть участь у проведенні спільних операцій разом з іншими органами, у тому числі і з правоохоронними. Створюються спільні групи, метою яких є виявлення незаконного ввезення в Україну транспортних засобів, заниження митної вартості при ввезенні товарів чи виявлення ввезення в Україну заборонених до обігу предметів.

Головними напрямками взаємодії є [14, с. 87-88]:

1. Видання спільних відомчих нормативних актів щодо порядку взаємодії у процесі здійснення заходів по боротьбі з контрабандою.

2. Здійснення обміну інформацією про наміри та спроби порушення Державного кордону, переміщення через Державний кордон зброї, боєприпасів,

вибухових, отруйних речовин і наркотиків, а також, про джерела придбання і канали незаконного переміщення через кордон валюти, сировинних ресурсів, великих партій промислових виробів, товарів народного споживання, культурних цінностей і крадених автомобілів.

3. Виявлення осіб, які займаються переміщенням через кордон предметів контрабанди, та порушують порядок проведення зовнішньоекономічних операцій, здійснення спільних заходів щодо документування їх злочинної діяльності.

4. Створення спільних банків даних осіб, причетних до контрабанди, незаконного обігу зброї та наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, а також до злочинів у кредитно-фінансовій та зовнішньоекономічній сферах.

5. Здійснення спільних заходів із локалізації надзвичайних подій та ситуацій в пунктах пропуску через Державний кордон України та на підступах до них.

6. Внесення у відповідні інстанції, міністерства і відомства пропозицій для усунення причин і умов, які сприяють здійсненню контрабанди.

7. Проведення спільних оперативних заходів та спеціальних операцій, з метою виявлення і розкриття злочинів у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

8. Узагальнення підсумків, розробка нових напрямів взаємодії.

Боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил є одним з основних завдань Державної митної служби України, в межах виконання якого здійснюється численна кількість заходів в межах компетенції з метою якомога значної мінімізації наслідків цієї загрози для держави.

Контрабанда є одним із головних чинників дестабілізації економічної системи України. Ввезення на територію нашої держави контрабандних товарів сприяє неконтрольованому насиченню внутрішнього ринку продукцією іноземного виробництва та витісненню українських товарів. У результаті цього

значних збитків зазнають вітчизняні підприємства, а контрабандисти виводять у тіньовий обіг значні суми коштів, призначених для сплати митних платежів.

Вважається, що якщо обсяги тіньової економіки досягають 30% валового внутрішнього продукту, настає критична межа, перевищення якої свідчить про формування в країні самозабезпечувальної системи тіньових економічних відносин.

Головними об'єктами кримінального бізнесу стали високорентабельні галузі економіки – ринок нафтопродуктів, ринок горілчаних та тютюнових виробів, електроенергетика, операції у сфері зовнішньоекономічних відносин. Останні, як правило, відіграють особливу роль через цілу низку об'єктивних обставин.

По-перше, завжди існує об'єктивна база для розвитку даного виду взаємовідносин, насамперед, різниця в цінах на внутрішньому та світовому рівні.

По-друге, становлення держави як економічної системи – довготривалий процес, особливо у сфері створення ефективного механізму захисту економічного суверенітету країни. Завжди є певні групи суспільства, які використовують ситуацію незбалансованості державної влади для реалізації своїх економічних інтересів.

Основні чинники, які обумовлюють існування контрабандної діяльності:

- низький рівень забезпеченості населення, високий рівень безробіття в країні та прикордонних регіонах, де контрабанда для значної частини мешканців перетворилася на основне джерело доходів;
- недосконалість митного та податкового законодавства;
- висока прибутковість цього виду злочинного бізнесу;
- недостатньо ефективний рівень митного та прикордонного контролю;
- недосконалість державної системи контролю за походженням і реалізацією продукції та сплатою податків.

Загалом з 2012 року значно зменшилася кількість кримінальних справ порушених митними органами України порівняно з попередніми роками до 172

кримінальні справи про контрабанду [12]. Цей факт пояснюється насамперед тим, що з 17 січня 2012 року набув чинності Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності" від 15.11.2011 згідно якого було скасовано кримінальну відповідальність за такий вид злочину, як товарна контрабанда. Відповідно до даного закону кримінально караним злочином може вважатись лише переміщення через митний кордон України культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації [8]. При цьому істотно зросли фінансові санкції за переміщення товарів у великих розмірах. Розмір штрафу становить 100% вартості товару плюс його конфіскація. За такі ж повторні порушення накладається штраф у розмірі 200% вартості товарів.

Крім того, упродовж грудня 2012 року кримінальні справи про контрабанду митними органами України не порушувались у зв'язку з тим, що з 20.11.2012 набрав чинності новий Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI, відповідно до якого митні органи не віднесені до органів, уповноважених розпочинати досудове розслідування [16]. Проте, за дорученням (виключно з його ініціативи) слідчого або прокурора митні органи, які законодавець відніс до оперативних підрозділів, можуть бути уповноважені на здійснення слідчих дій та негласних слідчих дій в кримінальному провадженні. При цьому, під час виконання таких доручень співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого. Разом з тим, з моменту набрання чинності Кримінальним процесуальним кодексом України (з 20.11.2012) митними органами України до правоохоронних органів направлено 563 повідомлення про виявлення ознак злочину, передбаченого ст. 201 КК України [12].

Зазначимо, що удосконалення в правоохоронній діяльності митних органів продовжилася у зв'язку з реорганізацією Державної митної служби України та Державної податкової служби України у єдиний орган Міністерство

доходів і зборів України на виконання Указу Президента України 24 грудня 2012 року, на базі якого у травні 2014 року було утворено Державну фіскальну службу України. За Кримінально-процесуальним кодексом України органи, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства (податкова міліція) належать до органів досудового розслідування.

Так у 2014 році митними органами розпочато 463 досудові розслідування за виявленими фактами порушень при імпорتنих та експортних операціях на суму 1,3 млрд. грн. (у 2013 році було розпочато 155 досудових розслідувань на суму встановлених збитків 505 млн. грн.) (див. рис. 2.1.) [10]

У 2015 році митними органами вжито заходів із викриття кримінальних правопорушень у митній сфері, за результатами яких до Єдиного реєстру досудових розслідувань внесено 343 кримінальні провадження, з яких 228 – за ст. 212 КК України (ухилення від сплати податків), до бюджету стягнуто 177,7 млн. гривень. [11]

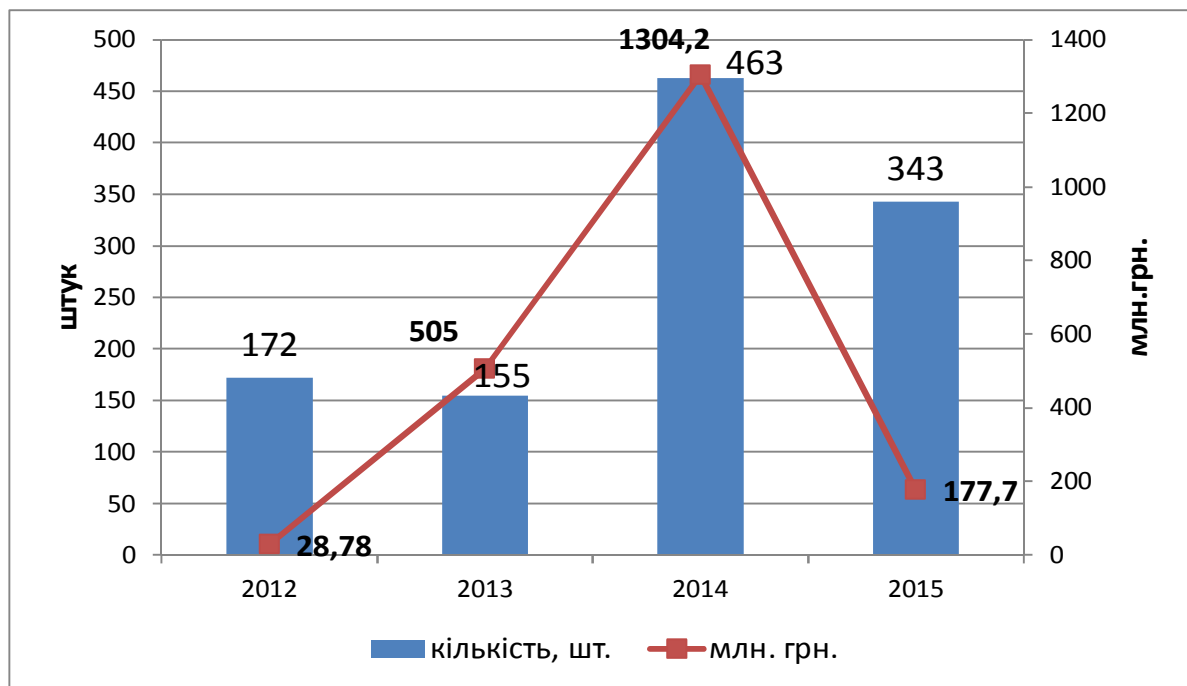

Рис. 2.1. Діяльність митних органів щодо порушення кримінальних справ за 2012-2015 рр.

Примітка. Побудовано автором на основі [10-12; 31]

У 2014 році, з метою попередження, виявлення та припинення порушень законодавства з питань державної митної справи, виявлення кримінальних

правопорушень у митній та податкових сферах, попередження та припинення каналів незаконного переміщення товарів через митний кордон України з 05.08.2014 по 06.09.2014 проведено операцію «Захід-2014» (в зонах діяльності Львівської, Чопської, Ягодинської та Чернівецької митниць) та з 06.10.2014 по 07.11.2014 – операцію «Південь-2014» (в зоні діяльності Одеської митниці) [10].

За результатами вжитих заходів під час операції «Захід-2014» [10]:

- складено 761 протокол про порушення митних правил на загальну суму 11,2 млн. грн.;
- вилучено предметів правопорушень на суму 9,4 млн. грн.;
- виявлено ознаки кримінальних правопорушень та направлено до слідчих підрозділів 60 матеріалів на загальну суму 16,4 млн. гривень.

За результатами вжитих заходів під час операції «Південь-2014» [10]:

- складено 86 протоколів про порушення митних правил на загальну суму 700 тис. грн.;
- вилучено предметів правопорушень на суму 7,9 млн. грн.;
- виявлено ознаки кримінальних правопорушень та направлено до слідчих підрозділів 4 матеріали на загальну суму 9,3 млн. грн.;
- винесено 87 постанов про накладання адміністративного стягнення
- конфісковано товарно-матеріальних цінностей на суму 12,9 млн. грн.;
- стягнуто штрафів на суму 99,2 тис. гривень.

Що стосується протидії адміністративним правопорушенням, то у 2012 році митними органами порушено 23 386 справ про порушення митних правил на суму 1,99 млрд. грн. З них 15 744 справи, в яких реально вилучено предмети правопорушень на суму 760,39 млн. грн. [12].

Упродовж 2013 року митницями порушено 23,3 тис. справ про порушення митних правил на суму 796 млн. гривень. З них у 13,3 тис. справах реально вилучено предмети правопорушень на суму 396 млн. гривень [31, с.44].

Митницями розглянуто 6,9 тис. справ про порушення митних правил та застосовано адміністративне стягнення у вигляді штрафу на суму 55 млн. грн.

Протягом 2014 року митницями ДФС вживалися організаційно-практичні заходи, направлені на протидію митним правопорушенням, за результатами яких заведено 15 108 справ про порушення митних правил на суму понад 626,45 млн. грн. [10]. Тимчасово вилучено предмети правопорушень на суму понад 390,15 млн. грн. (по 8288 справах), зокрема, продовольчих товарів на суму понад 63,08 млн. грн.; промислових товарів – понад 200,35 млн. грн.; валюти – понад 83,45 млн. гривень.

За результатами розгляду справ митницями ДФС протягом 2014 року накладено штрафів на суму 70,43 млн. грн. Судами за результатами розгляду справ прийнято рішення про конфіскацію предметів правопорушень на суму 184 млн. грн. та накладено штрафів на суму майже 140 млн. грн. (див. рис. 2.2.)

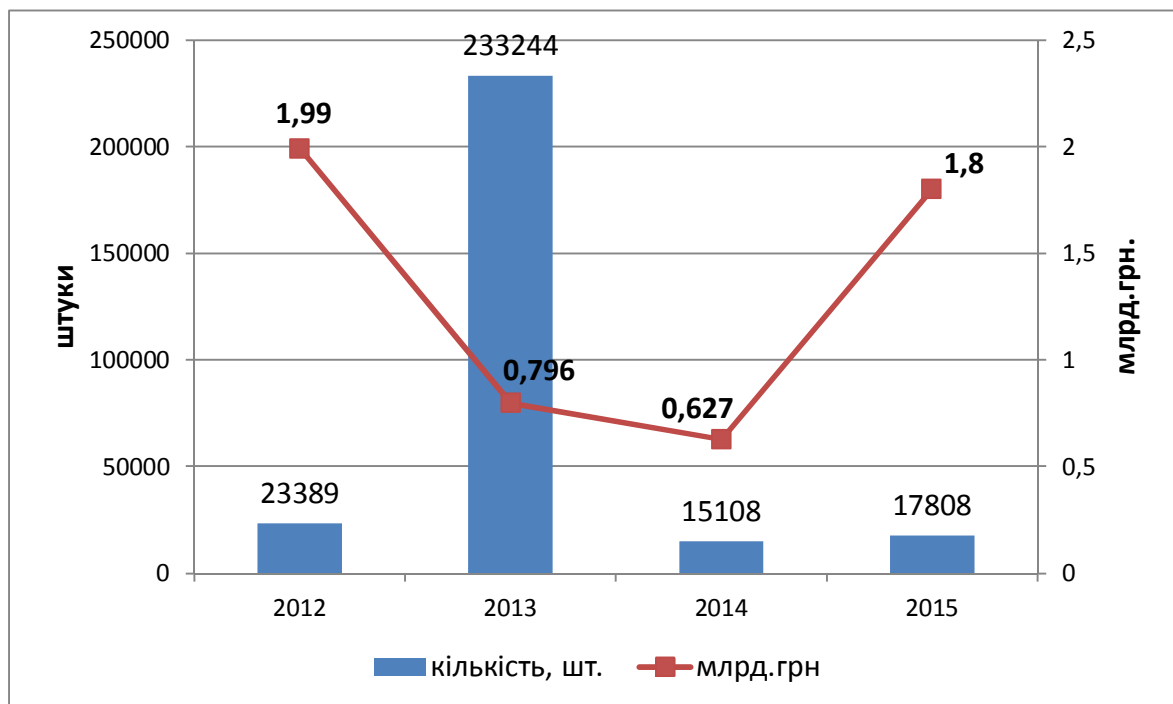

Рис. 2.2. Діяльність митних органів щодо порушення адміністративних справ за 2012-2015 рр

Примітка. Побудовано автором на основі [10-12; 31]

Протягом 2015 року митницями ДФС вживалися організаційно-практичні заходи, спрямовані на протидію митним правопорушенням, за результатами яких складено 17808 протоколів про порушення митних правил (на 18 відс. більше, ніж у минулому році) на суму близько 1,8 млрд. грн., що у 2,5 раза

більше, ніж у 2014 році (рис. 2.2.). Тимчасово вилучено предмети правопорушень на суму понад 629,0 млн. грн. (по 8529 справах), що на 34,4 відс. більше, ніж за 2014 рік, з них: промислових товарів – на суму 366,8 млн. грн., продовольчих товарів – на суму 106 млн. грн. (у т. ч. тютюнових виробів – на суму 22,5 млн. грн.) [11].

Одним із шляхів попередження та виявлення митних правопорушень є співпраця та обмін інформацією з компетентними органами іноземних держав в рамках надання взаємної адміністративної допомоги.

За результати співпраці та обміну інформацією з митними органами іноземних держав протягом 2014 року митницями ДФС заведено 552 справи про порушення митних правил на суму 191,7 млн. грн. (30,7 відс. загальної вартості предметів правопорушень) [10], а у 2015 року митницями ДФС заведено 804 справи про порушення митних правил на суму 879,1 млн. грн. (50% загальної вартості предметів правопорушень), розпочато 46 кримінальних проваджень. Сума встановлених несплачених обов'язкових митних платежів у справах про порушення митних правил, заведених за результатами міжнародної співпраці за ознаками статті 485 Митного кодексу України, склала 143,7 млн. гривень [11].

Найвагоміші результати з виявлення схем незаконних зовнішньоекономічних операцій досягнуто завдяки міжнародному інформаційному обміну з митними адміністраціями Федеративної Республіки Німеччина, Королівств Нідерланди, Великобританії, Турецької Республіки та Республіки Польща.

Активізовано роботу щодо протидії правопорушенням, виявлення яких вимагає проведення аналітично-пошукової роботи, а також виявлення фактів ухилення суб'єктами ЗЕД та громадянами від сплати обов'язкових платежів. У 2015 році заведено 9 836 справ про порушення митних правил на суму майже 1,7 млрд. грн. зазначеної категорії [11].

У 2015 році митницями ДФС розглянуто 7 004 справи про порушення митних правил та застосовано адміністративне стягнення у вигляді штрафу на

суму 615,6 млн. грн., що у 9 разів більше, ніж за аналогічний період 2014 року. Передано до суду 9 767 справ про порушення митних правил на суму 1,8 млрд. грн., за результатами яких судами прийнято рішення про конфіскацію предметів правопорушень на суму 901,0 млн. грн. та накладено штрафів на суму майже 832,7 млн. гривень[11].

Протягом 2015 року митницями ДФС виявлено 970 фактів переміщення через митний кордон України наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів з порушенням митного законодавства.

На постійній основі здійснювався онлайн-моніторинг найбільш ризикових зовнішньоекономічних операцій. Відповідна інформація щодо наявності ризиків направлялась до митниць ДФС.

За результатами здійснення онлайн-моніторингу та аналізу імпорту транспортних засобів виявлено факти недостовірного декларування їх типу і строку перебування у використанні, що могло призвести або призвело до втрат платежів на загальну суму 5,7 млн. гривень у 2015 році. За даними фактами митницями ДФС складено 12 протоколів про порушення митних правил, накладено штрафів на суму 769 тис. грн., донраховано платежів до бюджету на суму 2,2 млн. гривень[11].

Сучасна економічна ситуація в Україні детермінує активізацію та професіоналізацію діяльності транскордонних злочинних груп, які спеціалізуються на митних правопорушеннях.

До основних чинників, що призводять до поширення митних правопорушень, належать:

- недостатнє співробітництво правоохоронних та контролюючих органів України з відповідними органами суміжних з Україною держав щодо обміну інформацією про боротьбу з переміщенням товарів поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю;

- недосконалість нормативно-правового регулювання імпорту товарів та відсутність дієвого контролю за реалізацією імпортованих товарів на внутрішньому ринку;

- недосконале, суперечливе регулювання діяльності щодо боротьби з контрабандою та порушенням митних правил;
- наявність значної різниці між цінами на окремі групи товарів на світовому та внутрішньому ринках;
- безробіття серед мешканців прикордонних районів [13].

Система протидії митним правопорушенням включає діяльність цілого ряду державних органів, серед яких митні органи України, Служба безпеки України, Державна прикордонна служба України та ін.

У сучасних інтеграційних умовах все більше зростає рівень міжнародних взаємовідносин, як на рівні держави так і окремих її представництв і відомств.

Отже, з наведеного вище слідує, що митні органи активно протидіють митним правопорушенням, що слугує підвищенню рівня національної безпеки країни

3.ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ ПОРУШЕННЮ МИТНИХ ПРАВИЛ ТА КОНТРАБАНДИ ПРИ ПЕРЕМІЩЕННІ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН ТОВАРІВ

Аналіз стану боротьби з митними правопорушеннями свідчить про те, що, незважаючи на комплекс здійснених органами виконавчої влади заходів, вони продовжують поширюватись, а пов'язані з ними негативні процеси набувають дедалі витонченіших форм, що завдає значної шкоди економіці України, негативно впливає на криміногенну ситуацію в державі.

Мають місце факти незаконного звільнення товарів від митного оформлення, їх ввезення на митну територію України під виглядом транзиту, переміщення товарів через митний кордон поза пунктами пропуску, недекларування та приховання предметів від митного контролю шляхом подання митному органу документів, що містять неправдиві відомості стосовно вартості товару, кількості вантажу, країни його походження, відправника

товару тощо. При цьому активно використовуються фіктивні фірми або такі, що перебувають на обліку як учасники зовнішньоекономічної діяльності, але без укладення відповідних контрактів.

Найбільшою є питома вага незаконно переміщеної продукції на ринку автомобілів, аудіо-, відеотехніки, комп'ютерної та побутової техніки, виробів легкої промисловості, продуктів харчування (насамперед цукру та м'ясної продукції), тютюну, алкогольних напоїв, нафтопродуктів, ювелірних виробів.

Визначальними факторами поширення контрабанди є [27,с.79]:

- існування економічних передумов;
- недостатня ефективність митного і прикордонного контролю;
- недосконалість нормативно-правової бази у сфері регулювання імпорту та боротьби з контрабандою;
- високі ставки ввізного мита, акцизного податку та податку на додану вартість під час імпорту;
- неоднакове податкове навантаження на суб'єктів господарювання;
- наявність значної різниці між світовими і внутрішніми цінами на окремі групи товарів;
- корупція в митних органах, органах охорони державного кордону, інших правоохоронних та контролюючих органах;
- відсутність належного контролю за реалізацією товарів на внутрішньому ринку;
- недосконалість обміну інформацією між державними органами, що здійснюють контроль за зовнішньоекономічною діяльністю.

Протиправній діяльності сприяють насамперед високі ставки ввізного мита, акцизів та податку на додану вартість. Практично кожна ставка ввізного мита, яка перевищує 10-15 % митної вартості, робить імпорт неефективним і в разі попиту на цю продукцію на ринку провокує суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності до пошуку схем ввезення, які не передбачають сплату ввізного мита, акцизного податку та податку на додану вартість. Така продукція на національному ринку є більш

конкурентоспроможною, ніж аналогічна продукція національного походження. У зв'язку з цим зниження ставок ввізного мита, акцизного збору та податку на додану вартість створить належні умови для діяльності на національних ринках, усуне передумови для нелегального імпорту та переорієнтує товаропотоки в легальний обіг.

Проблемою залишається фінансування заходів, спрямованих на розбудову державного кордону і розвиток митних органів. Через нестачу коштів повільними темпами здійснюється будівництво та облаштування пунктів пропуску через державний кордон, залишається незадовільним забезпечення митних органів та органів охорони державного кордону технічними засобами контролю [32].

Особливу роль у поширенні контрабанди відіграє людський фактор. За інформацією правоохоронних органів, переважна більшість злочинів, пов'язаних з незаконним переміщенням вантажів через державний кордон, скоюється з використанням корумпованих зв'язків з посадовими особами митних органів, органів охорони державного кордону та інших контролюючих органів.

Причинами, що сприяють митним правопорушенням на нашу думку є дві групи причин: соціально-економічні причини та організаційно-правові. До соціально-економічних причин, що сприяють митним правопорушенням є зниження вітчизняного виробництва в більшості галузей народного господарства України; наявність бюджетного дефіциту та досить високого рівня інфляції, низька платоспроможність суб'єктів господарювання на основної маси населення; наявність значної різниці між світовими і внутрішніми цінами на окремі групи товарів при відсутності належного контролю за реалізацією товарів на внутрішньому ринку; застосування завищених ставок ввізного мита, акцизних податків, що провокує суб'єктів ЗЕД на пошук різноманітних протиправних способів ухилення від сплати мита і призводить до переведення товаропотоків у нелегальний обіг, неоднакове податкове навантаження на суб'єктів господарювання тощо. До організаційно-

правових причин, що сприяють митним правопорушенням можна віднести неповну відповідність нормативно-правової бази України з митних питань законодавству ЄС, недосконалість чинного національного законодавства з питань митного, зовнішньоекономічного регулювання та боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил, низький контроль за службовою діяльністю посадових осіб митних органів, низька ефективність роботи підрозділів по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил, недостатнє стимулювання суб'єктів ЗЕД до прозорого здійснення зовнішньоекономічної діяльності та дотримання законодавства при цьому; недосконалість обміну інформацією між відповідними державними органами, митними органами суміжних країн що переміщення через митний кордон фізичних осіб, товарів та транспортних засобів.

З огляду на зазначене посиленню боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил будуть сприяти ряд заходів. Особливий інтерес у цьому сенсі викликають великі транспортні вузли, де перетинаються різні види транспорту (морський, залізничний, автомобільний) і де проходить велика кількість транзитних вантажопотоків через територію [34, с. 194].

Тому необхідний комплексний науковий підхід до вивчення явища митних правопорушень та розробки програми їх протидії. Для цього на території України у межах великих транспортних вузлів, представляється доцільним створення координаційних науково-дослідних центрів по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил(ЦБКі ПМП).

Завданнями ЦБК і ПМП має бути розробка комплексної програми щодо запобігання контрабанді та порушення митних правил з урахуванням регіональної специфіки.

Створення у великих транспортних вузлах (природно, за наявності відповідної наукової бази) координаційних науково-дослідних центрів по боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил дозволить за достатньо короткий термін отримати такі результати:

- зниження рівня митних правопорушень при експортно-імпорتنих операціях;
- скорочення часу очікування митного огляду і в цілому – транзитного часу перевезення вантажів;
- підвищення рівня економічної безпеки і зниження рівня шахрайства і злочинності на транспорті;
- посилення транзитної репутації Української держави;
- збільшення бюджетних надходжень від митних платежів;
- підвищення економічної ефективності зовнішньоекономічних зв'язків України і транзиту вантажів інших країн через її територію.

Загалом протидія митними правопорушенням вимагає комплексного підходу до вирішення існуючих проблем. Перш за все, держава повинна створити умови для зацікавленості суб'єктів господарської діяльності в легальному проходженні вантажів і товарів через кордон.

Зарадити криміногенній ситуації, яка склалася у зовнішньоекономічній діяльності, можливо тільки за умови створення належної правової бази, значного підвищення рівня професійної підготовки працівників митної служби, здійснення безкомпромісної боротьби з проявами корупції.

Для підвищення ефективності організації боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил важливе значення має наявність правдивої інформації про товари і предмети, що переміщуються через митний кордон, тому у цьому напрямку доцільно активізувати співробітництво між митними органами України і суміжних з Україною держав щодо обміну попередньою інформацією про осіб, транспортні засоби та вантажі, які перетинають державний кордон України в пунктах пропуску через державний кордон України для автомобільного та залізничного сполучення, та/або подання супровідних листів[34, с. 204]

Сприяє боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил і надання з грудня 2011 року повноважень митними органам здійснювати попередній документальний контроль з метою удосконалення спрощення

процедури пропуску товарів через державний кордон України шляхом: пропуску товарів, що підлягають санітарно-епідеміологічному, ветеринарному, фітосанітарному, радіологічному та екологічному контролю.

Для уникнення незаконного переміщення через митний кордон фізичних осіб, товарів, транспортних засобів необхідно постійно контролювати і удосконалювати стан забезпечення пунктів пропуску через державний кордон України системами спостереження та електронного зчитування номерних знаків транспортних засобів, електронними вагами та спеціальними рентгенівсько-телевізійними установками для сканування транспортних засобів і вантажів, іншим високотехнологічним устаткуванням

Виявам контрабанди і порушення митних правил сприятиме і подальше забезпечення та запровадження митними органами та іншими органами державної влади комплексної системи електронного документообігу дозвільних документів на здійснення зовнішньоекономічних операцій, передбачивши уніфікацію таких документів, створення інтегрованої міжвідомчої інформаційно-телекомунікаційної системи щодо контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, що перетинають державний кордон України

Для розв'язання завдань боротьби з митними правопорушеннями необхідно здійснити:

1) оптимізацію адміністрування справляння ввізного мита, акцизного податку, податку на додану вартість з урахуванням забезпечення необхідного рівня захисту внутрішнього ринку в частині:

– уніфікації ставок ввізного мита на ідентичні та подібні товари з метою уникнення надмірної деталізації та запобігання зловживанням;

– створення рівних умов господарювання для імпортерів під час ввезення товарів на митну територію України;

2) запровадження митними органами електронного декларування товарів, електронного оформлення книжки МДП;

3) належне облаштування пунктів пропуску через державний кордон України шляхом:

– забезпечення пунктів пропуску через державний кордон України відповідним обладнанням, зокрема встановлення систем спостереження, електронних ваг та спеціальних рентгенівсько-телевізійних установок для сканування транспортних засобів і вантажів, а також іншого високотехнологічного устаткування;

– створення мережі вантажних митних комплексів на митному кордоні та найбільших залізничних вузлових станціях;

4) завершення створення інтегрованої міжвідомчої інформаційно-телекомунікаційної системи контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, які перетинають державний кордон України, для забезпечення відстеження руху товарів і одержання відомостей про їх митне оформлення в режимі реального часу з наданням доступу до неї відповідним правоохоронним та контролюючим органам;

5) удосконалення взаємодії відповідних державних органів шляхом:

– створення електронної системи обміну інформацією про стан розрахунків за зовнішньоекономічними договорами (контрактами) окремих суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, які допустили порушення законодавства, забезпечення доступу до неї правоохоронних та контролюючих органів;

– запровадження автоматизованого обліку транспортних засобів, що перетинають державний кордон України, у тому числі в режимі транзиту, а також обміну інформацією між митними органами України та Міністерством внутрішніх справ України щодо митного оформлення цих засобів та їх реєстрації в органах Міністерства внутрішніх справ України з наданням повного доступу до автоматизованого банку даних Службі безпеки України;

6) посилення взаємодії з правоохоронними та контролюючими органами суміжних з Україною держав щодо обміну інформацією про боротьбу з переміщенням товарів поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю;

7) удосконалення порядку оцінки і реалізації конфіскованого майна;

8) організацію широкого висвітлення в засобах масової інформації дій органів державної влади, пов'язаних з боротьбою з контрабандою та порушенням митних правил.

Звичайно для вирішення цих проблем необхідні чималі фінансові та часові затрати, але якщо порівняти, небезпеку та збитки від контрабанди та ПМП, то ці затрати неодмінно себе виправдають.

ВИСНОВКИ

Боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил є одним з основних завдань митних органів України, в межах виконання якого здійснюється численна кількість заходів в межах компетенції з метою якомога значної мінімізації наслідків цієї загрози для держави.

Контрабанда є одним із головних чинників дестабілізації економічної системи України. Незаконне ввезення товарів на територію нашої держави сприяє неконтрольованому насиченню внутрішнього ринку продукцією іноземного виробництва та витісненню українських товарів. У результаті цього значних збитків зазнають вітчизняні підприємства, в першу чергу легкої та переробної промисловості, продукція яких стає не конкурентоспроможною, а порушники виводять у тіньовий обіг значні суми коштів, призначених для сплати митних платежів.

Предметом переміщення товарів через кордон поза митним контролем найчастіше є високо оподатковувані (підакцизні) товари: цигарки, алкогольні напої, радіоелектронна техніка або товари, переміщення яких через кордон є обмеженим або забороненим, — зброя, наркотики.

Організація боротьби з контрабандою та ПМП об'єднує врегульовані законодавством України різні правові відносини і тому є комплексною.

Виходячи з цього, її можна поділити на такі складові частини:

- визначення кола правоохоронних органів, уповноважених боротись із контрабандою та ПМП;
- розроблення структури спеціальних підрозділів митних органів, на які покладається боротьба з контрабандою та ПМП;
- розроблення та застосування спеціальних методик та застосування технічних засобів виявлення контрабанди та ПМП.

Важливою складовою ефективної протидії і попередження контрабанди і митних правопорушень є централізована організація і координація боротьби з ними. Основою ж для забезпечення останніх є неупереджена оцінка роботи в цьому напрямку як митних органів України в цілому, так і кожної митниці

зокрема. Проте, на відміну від інших напрямків роботи митних органів, аналіз яких здійснюється за рейтинговими показниками, розробленими митними органами України, чітких критеріїв оцінки стану правоохоронної роботи митниць сьогодні немає. Відсутність такого "зворотного зв'язку" між центральним апаратом ДФС України і митницями суттєво впливає на об'єктивність оцінки правоохоронної діяльності останніх, а відтоді й на прийняття виважених управлінських і кадрових рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналітична довідка про захист внутрішнього ринку та забезпечення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника [Електронний ресурс] //Національна тристороння соціально-економічна рада. – Режим доступу : <http://www.ntser.gov.ua/ua/activity/128.html>
2. Баранов С.О. До питання протидії контрабанди в Україні на сучасному етапі / С.О. Баранов // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 2010р. - № 14. – С. 18-22;
3. Власюк О.С., Ямпольська І.Л. Зовнішня торгівля України: стан та прогноз / О.С.Власюк // Наукові доповіді – К.: НІСД, 2009. – 63 с.
4. Ветушенко О. Контрабанда як фактор загрози національній безпеці України / О.Ветушенко // Митниця. – 2009. – № 3. – С. 6 – 11.
5. Гора І. В., Іщенко А. В., Колесник В. А. Криміналістика: Посіб. для підготов, до іспитів. /І. В. Гора, А. В. Іщенко, В. А. Колесник. - 2-е вид., допов. та переробл. - К.: Вид. Паливода А. В., 2008. - 257с.
6. Гвоздецький В. Контрабанда як складова структури організованої злочинності // Митна справа. – 2010 р. - № 4. – С. 26-39;
7. Закон України "Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей" від 21 вересня 2001 р: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1068-14>.
8. Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності" від 15.11.2011, № 4025-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] /Режим доступу з <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1146.1033.3&nobreak=1>
9. Закон України "Про оперативно-розшукову діяльність" від 18.02.1992 р., № 2135-XII (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]// Режим доступу з <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1085.83.28&nobreak=1>
10. Звіт про виконання Плану роботи Державної фіскальної служби України на 2014 рік: Офіційне видання ДФС України. – К.: ДФС України. – 2015. –

- 71 с. [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/166710.html>
11. Звіт про виконання Плану роботи Державної фіскальної служби України на 2014 рік: Офіційне видання ДФС України. – К.: ДФС України. – 2015. – 71 с. [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/166710.html>
 12. Інформаційна довідка щодо результатів роботи митних органів у напрямку протидії митним правопорушенням упродовж 2012 року: Офіційна інформація Державної податкової служби України [Електронний ресурс] /Режим доступу з <http://sts.gov.ua/diyalnist-/borotba-z-ekonomichnoyu-zlochinnistyu-ta/informatsiyna-dovidka-schodo-rezultati/?print>
 13. Контрабанда: нагальна проблема та шляхи вирішення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dpa.kharkov.ua/page.php?topic=kontra>.
 14. Костін М.І. Контрабанда. Доказування обставин вчинення злочину на досудовому слідстві: Монографія. - К: ДІА, 2009.-185 с.
 15. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х (з наступними змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1011.28.178&nobreak=1>
 16. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] //Режим доступу з <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1011.59.0>
 17. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу з <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1011.18.102&nobreak=1>
 18. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI (з наступними змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
 19. Міжнародна конвенція про адміністративну взаємодопомогу у сфері митних відносин від 27.06.2003 р.: офіційний міжнародний документ

- Всесвітньої митної організації [Електронний ресурс]/ Режим доступу з http://zakon.nau.ua/doc/?code=976_011
20. Митна політика України як стимулятор економіки в умовах інтеграційних процесів [Текст] / А. Луцик// Економічний аналіз. -№ 7.- 2010 .- с.91-93
 21. Молдован В. В. Правознавство. 2-ге вид. Навч. посіб // В. В.Молдован, Л. І.Чулінда. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 184
 22. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України /За ред. Потебенька М.О., Гончаренка В.Г. - К., ФОРУМ, 2010. - С.744
 23. Омельчук О.М. Об'єктивна сторона контрабанди // Вісник Львівського університету. Серія юридична. Випуск 36. - Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка. - 2011. - С. 482-487
 24. Пашко П. В. Митна політика та митна безпека України / П. В. Пашко, П. Я. Пісной // Фінанси України. — 2006. — № 1. — С. 71–85.
 25. Пашко П.В. Інституційний механізм реалізації митної політики / П.В. Пашко // Фінанси України. – 2008. – № 11. – С. 153–155.
 26. Підсумки роботи митних органів України у 2010 р. Інформаційно-аналітичний збірник. — К. : ДМСУ, 2011
 27. Пісьмаченко Л. Державний механізм захисту економічної безпеки у процесі здійснення зовнішньоекономічної діяльності / Л. Пісьмаченко // Вісник НАДУ. –2009. – № 2. – С. 106–114.
 28. Програма протидії контрабанди та захисту внутрішнього ринку на 2007 – 2010 роки: Затверджена Кабінетом Міністрів України від 23 серпня 2010 р. № 1240 //Офіційний Вісник України. – 2010 р. - № 35. – С. 37-43;
 29. Перелік наркотичних засобів, психотропних речовин, та лікарських засобів, радіоактивних речовин, бойових припасів, історичних, культурних та валютних цінностей їх аналогів і прекурсорів, що підлягають спеціальному контролю відповідно до чинного законодавства України за станом на 18 квітня 2005 р. - К., 2005. - С. 35-44;
 30. Про затвердження Основних пріоритетних напрямів діяльності та завдань Державної митної служби України на 2011 рік : наказ Держмитслужби

- України [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Державної митної служби України : [сайт]. — Режим доступу :<http://www.customs.gov.ua>.
31. Річний звіт Міністерства доходів і зборів України за 2013 рік: Офіційне видання МДЗ України. – К. – 2014. – 62 с.
 32. Статистична інформація [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України : [сайт]. — Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
 33. Сучасна митна політика України та шляхи її вдосконалення[Текст] / І. М Бобух., В.І. Глухова, О. В.Ковтун // студ. Вісник КДПУ імені Михайла Остроградського. - Випуск 6. -2009. - с.139-141
 34. Шевчук В.М. Методика розслідування контрабанди: проблеми теорії та практики: Монографія. - Х.: Гриф, 2010. - 280с.